

België is helemaal geen na komertje

Dirk Lindemans advocaat Liedekerke, Wolters, Waelbroeck, Kirkpatrick

De wet van 1962 is erg verdienstelijk geweest om de ideeën over ruimtelijke ordening te laten evolueren naar het ‘ordenen op basis van een visie op de ontwikkeling van het gehele land’. Al heeft het lang geduurd vooraleer die ideeën ook concreet en zichtbaar werden in de praktijk.

De idee van een grote planmatige ordening van ons land leefde al ten tijde van Leopold II - diens verwezenlijkingen op het gebied van stadsontwikkeling spreken voor zich. En al in 1915 (25 augustus) keurde het ‘*Belgium Townplanning Committee*’ in Londen de besluitwet goed die de naoorlogse wederopbouw moest regelen. Later volgden de ‘Dagen van Stedenbouw en Woningwezen’, georganiseerd door de Belgische Vereniging van Steden en Gemeenten en het in 1936 door de minister van Openbare Werken opgerichte Bureau voor Urbanisatie. In 1931 was er het door het Verbond van Gemeentelijke Ingenieurs opgestelde wetsvoorstel Vinck over ‘de urbanisatie van steden en gemeenten’. De daaropvolgende Commissie van Advies inzake Stedenbouw maakte een eerste voorontwerp van een wet op de stedenbouw.

Al die jaren werd, ook bij ons, de visie op ruimtelijke ontwikkeling sterk beïnvloed door de ‘*Congres Internationaux d’Architecture Moderne*’ (CIAM), een internationaal architectuurplatform dat tussen 1928 en 1959 vernieuwende ideeën over architectuur en stadsplanning lanceerde. Nieuw waren onder meer de scheiding van functies (wonen, werken, ontspanning), de oprichting van afzonderlijke zones voor de tertiaire sector en het via massale sloop saneren van krottenwijken. Al die ideeën gingen geleidelijk aan het denken over en het werken aan een goede ruimtelijke planning doordringen en hadden - met de nodige vertraging – grote invloed op de stedenbouwwet en de uitvoering daarvan.

Vorbereiding van de wet

Tijdens de regering Achiel Van Acker IV (1954 – 1958) kende ons land een economische heropleving en werd er intens geïnvesteerd in openbare werken - dat moest werkgelegenheid en welvaart met zich meebrengen. In dat kader werd het *Wegenfonds* opgericht (wet van 9 augustus 1955) om autosnelwegen aan te leggen. Ook de haven van Antwerpen breidde voortdurend uit en met het oog op de Wereldtentoonstelling van 1958 moesten de wegen naar Brussel gron-

dig worden aangepakt en verbeterd. Om die bouwwoede enigszins in goede banen te leiden werd bij Koninklijk Besluit van 15 januari 1957 de Gemengde Commissie voor de Stedenbouw opgericht. Die moest stedenbouwkundige wetgeving voorbereiden (zie ook ‘De lange aanloop naar de wet’, de bijdrage van Peter Janssens elders in dit nummer).

De Gemengde Commissie kreeg een dubbele opdracht ‘*ten einde de parlementaire werkzaamheden te vergemakkelijken*’:

1. De resultaten onderzoeken van de toepassing van de Besluitwet van 2 december 1946 (de naoorlogse heropbouwwetgeving).
2. De beginselen vastleggen die aan de nieuwe stedenbouwwetgeving ten grondslag moesten liggen.

De eerste opdracht was heikel, aangezien het de evaluatie betrof van de aanpak van de commissaris-generaal, de (niet altijd even geliefde) vertegenwoordiger van de minister. Die commissaris-generaal had ten gevolge van de Besluitwet van 1946 de almacht om (bij de wederopbouw) bouwvergunningen te verstrekken of te weigeren, bovenop de bouwvergunning die in vele steden en gemeenten al vereist was. Zijn positie was nog versterkt door de oprichting (besluit van 31 mei 1945) van het Bestuur van Stedenbouw. Het centralistisch optreden dat daaruit volgde, viel niet altijd te verzoenen met de lokale verzuchtingen en nog minder met de wensen van de vele bouwlustigen. Voordien – op de wederopbouwregeling na de Eerste Wereldoorlog na - was stedenbouw immers altijd een louter plaatselijke aangelegenheid geweest met de gemeentelijke rooilijnregeling, de gemeentelijke politiebevoegdheid inzake hygiëne en veiligheid, en de gemeentelijke bevoegdheid voor het wegnen en buurtwegregeling. Dat waren overigens allemaal instrumenten die dateerden uit de negentiende eeuw.

Voor haar tweede opdracht kon de Gemengde Commissie uitgaan van acht eerder door de regering bepaalde principes. Het is ➔

‘De wet van 29 maart 1962 was een enorme stap voorwaarts’

